

Regelink
Ecologie & Landschap

Vleermuisonderzoek

Hoff van Hollantlaan 7, Rosmalen

In het kader van de Wet natuurbescherming

In opdracht van: Rohofflant VOF

Colofon

Tekst, foto's en samenstelling	A. Kolvoort
In opdracht van	Rohofflant VOF
Contactpersoon	Bas Pickkers, Pickkers Consult BV
Rapportnummer	RA18431-01
Status rapport	Definitief
Datum oplevering rapport	21 december 2018
Aantal pagina's	20
Collegiale toets	A. van Leeuwen
Wijze van citeren	Kolvoort, A., 2018. Vleermuisonderzoek Hoff van Hollantlaan 7 Rosmalen. In het kader van de Wet natuurbescherming. Rapport RA18431-02, Regelink Ecologie & Landschap, Wageningen.

Regelink
Ecologie & Landschap

Regelink Ecologie & Landschap

Gerrit Zegelaarstraat 1
6709 TA Wageningen
085-7737676
info@regelink.net
www.regelink.net

Lid Netwerk Groene Bureaus

Inhoudsopgave

1. Inleiding	4
1.1 Aanleiding	4
1.2 Doel	4
2. Werkwijze en inspanning	5
2.1 Vleermuizen	5
2.2 Volledigheid inventarisatie	6
3. Omschrijving plangebied	7
4. Resultaten	8
4.1 Gewone Dwergvleermuis	8
4.2 Ruige dwergvleermuis	9
5. Ingreep	10
6. Toetsing aan de Wet natuurbescherming	11
6.1 Effectbepaling	11
6.2 Toetsing Wet natuurbescherming	11
7. Conclusies en aanbevelingen	12
7.1 Conclusies	12
7.2 Aanbevelingen	12
8. Bronnen	13
8.1 Literatuur	13
8.2 Websites	13
Bijlage 1. Waarnemingskaart	14
Bijlage 2. Impressie plangebied	15
Bijlage 3. Wet- en regelgeving	16
Wet natuurbescherming	16
Natuurnetwerk Nederland	19
Wet dieren	19

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

Rohofflant VOF is voornemens om aan de Hoff van Hollantlaan 7 te Rosmalen, gelegen in de gemeente 's-Hertogenbosch, de bestaande bebouwing te slopen, waarna er nieuwbouw gerealiseerd zal worden. Volgens nationale- en internationale regelgeving is het verplicht om voordat de ingreep plaatsvindt, onderzoek te doen naar de aanwezigheid van beschermde flora en fauna.

Uit een ecologische potentie-inschatting uitgevoerd door Regelink Ecologie & Landschap (Diedenhoven, 2018) bleek dat in het plangebied mogelijk vleermuizen aanwezig zijn. Alle soorten vleermuizen zijn beschermd. Daarom heeft Regelink Ecologie & Landschap in opdracht van Rohofflant VOF in het plangebied onderzoek naar vleermuizen uitgevoerd.

Bij het opstellen van deze rapportage is uitgegaan van de definities zoals aanwezig op de website van Regelink Ecologie & Landschap¹.

1.2 Doel

Met behulp van dit onderzoek worden de volgende vragen beantwoord:

- Welke soorten vleermuizen komen voor in het plangebied?
- Welke functies heeft het plangebied voor de aanwezige soorten vleermuizen?
- Leidt de ingreep tot een overtreding van de verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming?

¹ <http://www.regelink.net/kenniscentrum/definities-vleermuizenonderzoek/>

2. Werkwijze en inspanning

In het kraamseizoen en paarseizoen van 2018 werd het plangebied Hoff van Hollantlaan 7 te Rosmalen geïnventariseerd op vleermuizen. De toegepaste onderzoeksmethoden worden in dit hoofdstuk nader toegelicht.

Tijdens alle bezoeken waren de weersomstandigheden geschikt voor het inventariseren van vleermuizen (Tabel 1).

Tabel 1. Datum en tijdstip van en weersomstandigheden tijdens de inventarisaties.

Datum	Tijdstip	Onderzochte functies	Naam medewerker	Weersomstandigheden
15-07-2018	22:00-00:00	Vliegroute, foerageergebied, kraamverblijfplaats, zomerverblijfplaats	W. de Jong	20°C, onbewolkt, droog, 0 Bft
16-07-2018	3:30-5:30	Vliegroute, foerageergebied, kraamverblijfplaats, zomerverblijfplaats	W. de Jong	14°C, onbewolkt, droog, 2 Bft
11-09-2018	22:30-00:30	Vliegroute, foerageergebied, paarverblijfplaats, middernachtelijk zwermgedrag winterverblijfplaats	W. de Jong	20°C, licht bewolkt, droog, 2 Bft
03-10-2018	00:00-2:00	Vliegroute, foerageergebied, paarverblijfplaats,	V. Elders	11°C, bewolkt, droog, 2 Bft

2.1 Vleermuizen

Tijdens de veldbezoeken werd op grond van geluid en zicht geïnventariseerd. Met behulp van een heterodyne batdetector met opname- en vertragingfunctie (type: Pettersson D240x) werd de echolocatie die vleermuizen uitzenden hoorbaar gemaakt voor mensen.

Wanneer de soort op grond van frequentie, klank en ritme niet met zekerheid kon worden bepaald, werd een opname gemaakt met een extern opnameapparaat. Met behulp van het computerprogramma Batsound werden de opnamen nader geanalyseerd. Hierbij werden de criteria zoals beschreven door Arjan Boonman (www.batecho.eu) toegepast. Voor sociale geluiden van vleermuizen werd gebruik gemaakt van Middleton,

2014 en Pfalzer, 2002. Door daarnaast zoveel mogelijk visueel waar te nemen werd de determinatie geverifieerd en werd het gedrag (en daarmee vaak de functie van het gebied) vastgesteld.

Gedurende de zomerperiode (tussen mei en augustus) werden de bezoeken direct vanaf zonsondergang tot twee uur na zonsondergang of vanaf twee uur voor zonsopkomst tot zonsopkomst uitgevoerd.

Gedurende de nazomer (augustus tot oktober) werden de bezoeken tussen een uur na zonsondergang en een uur voor zonsopkomst uitgevoerd. In deze periode werd minimaal twee uur geïnventariseerd. De inventarisaties werden lopend uitgevoerd. Het plangebied en het omliggende gebied werden meerdere keren doorkruist.

2.2 Volledigheid inventarisatie

De inventarisatie is deels afgeweken van het Vleermuisprotocol 2017 zoals vastgesteld door Gegevensautoriteit Natuur. In de kraamperiode zijn een avond- en een ochtendronde direct na elkaar uitgevoerd. Een tweede voorgeschreven avondronde, met een tussenperiode van 30 dagen, is niet uitgevoerd.

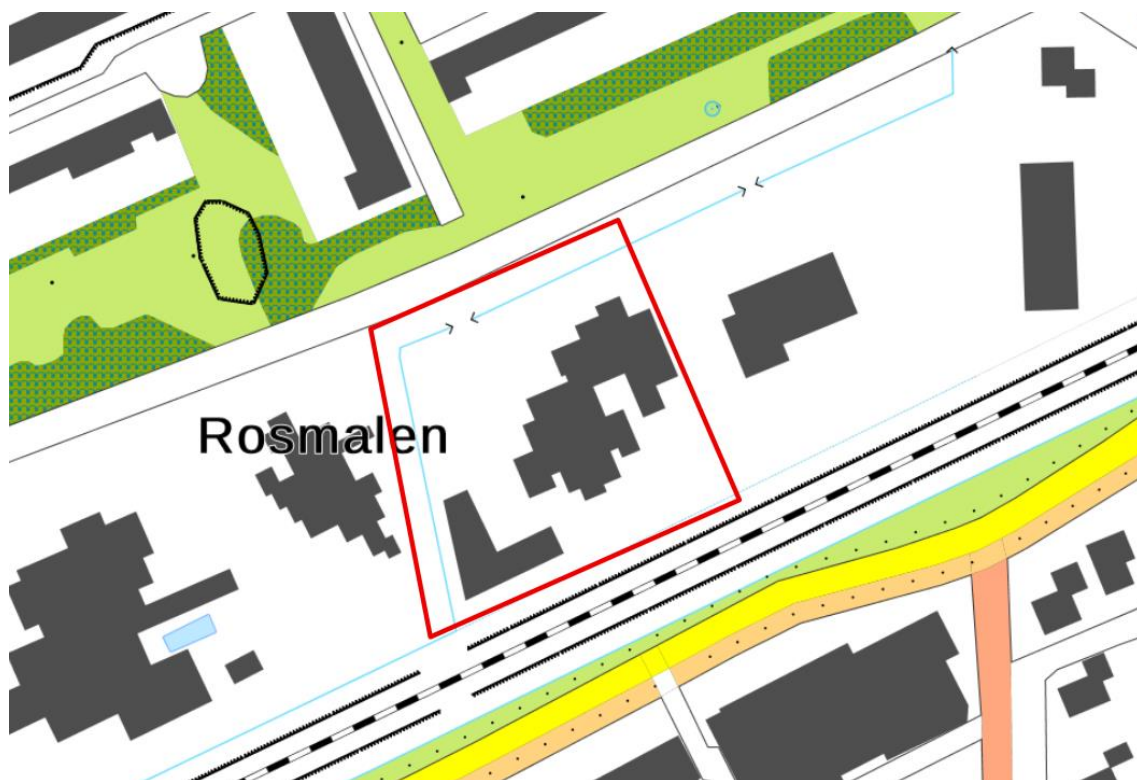
Het afwijken van het protocol komt vanwege een strakke planning. Het onderzoek is gestart aan het eind van het kraamseizoen. Hierdoor was het niet meer mogelijk om nog een tweede avondronde uit te voeren. Er is gekozen om wel een ochtend- en avondronde uit te voeren in de kraamperiode van 2018, zodat het veldwerk mogelijk nog in 2018 kon worden afgerond. De tweede avondronde is van vooral van belang voor het waarnemen van de laatvlieger, een soort die vroeg in de ochtend meestal niet actief is. Omdat vleermuizen vaak meerdere verblijfplaatsen hebben waartussen ze kunnen verhuizen is een tussenperiode van 30 dagen ingesteld om een eventuele verhuizing te kunnen waarnemen. Door de keuze van een ochtendronde direct na de avondronde, is de tussentijd te kort. Echter gezien de kenmerken van het gebouw (platte daken) wordt de laatvlieger niet verwacht. Wel geeft een extra ochtendronde extra zicht op invliegende dieren, waardoor juist in de ochtend verblijfplaatsen (van met name soorten als gewone dwergvleermuis), goed te vinden zijn.

Tijdens de uitgevoerde inventarisaties werd het plangebied meerdere malen doorkruist en werd tijdens alle rondes in de kraam- en paarperiode activiteit waargenomen op dezelfde locatie in het plangebied. Ondanks dat er een avondronde mist in de kraamperiode, hebben we een goed beeld kunnen vormen van de vleermuisactiviteit binnen het plangebied. Gedurende de onderzoeken zijn geen laatvliegers waargenomen. Daarnaast werd in de kraam- en paarperiode een verblijfplaats op dezelfde plek gevonden. Dit duidt op voldoende inventarisatie naar de mogelijkheid dat vleermuizen binnen het plangebied meerdere verblijfplaatsen zouden kunnen hebben. Met de gekozen methode en inspanning is voldoende invulling gegeven aan artikel 1.11 (zorgplicht) van de Wet natuurbescherming. Wat betreft het onderhavige onderzoek heeft de initiatiefnemer gedaan wat redelijkerwijs van hem verwacht kan worden.

De inventarisatie is een steekproef gebaseerd op momentopnames. Hierdoor is niet uitgesloten dat soorten en functies die niet waargenomen werden op een ander tijdstip wel aanwezig zijn. Dit is acceptabel omdat de Wet natuurbescherming een initiatiefnemer vraagt te doen wat redelijkerwijs van hem verwacht kan worden.

3. Omschrijving plangebied

Het plangebied is gelegen aan de Hoff van Hollantlaan 7, te Rosmalen in de provincie Noord-Brabant. In Figuur 1 is de begrenzing van het plangebied met rood weergegeven. Het plangebied wordt aan de zuidzijde begrensd door het treinspoor 's- Hertogenbosch - Oss, aan de oost- en westzijde staan gebouwen met een bedrijfsbestemming en aan de noordzijde loopt de Hoff van Hollantlaan. Het plangebied bestaat uit laagbouw, met verschillende niveaus platte daken. De laagbouw is omzoomd met berken en esdoorns, enkele grasvelden, hagen en gevelbegroeiing. Het gebouw was in gebruik als zorginstelling voor onder meer beschermd wonen. De watergangen, inclusief de oevers, die gelegen zijn aan de zuid- en oostzijde van het terrein, maken geen deel uit van het plangebied. Er is dus geen open water als biotoop aanwezig.

Figuur 1. Ligging van het plangebied, met de begrenzing in rood aangegeven. © Dienst voor het kadaster en de openbare registers, Apeldoorn, 2018.

Meer informatie met betrekking tot de aanwezige ecotopen en een foto-impressie van het plangebied is opgenomen in de rapportage van de ecologische quickscan (Van Dienenhoven, 2018).

4. Resultaten

In dit hoofdstuk worden de resultaten van het vleermuisonderzoek beschreven. In Tabel 2 staat een beknopt overzicht van de waargenomen aantallen per soort en functie. In hoofdstuk 4.1 en verder worden de (interpretaties van) de waarnemingen beschreven.

Tabel 2 Samenvatting van de waargenomen soorten en functies. De getallen geven het (geschatte) aantal individuen per functie weer.

Soort	Foerageergebied	Vliegroute	zomerverblijfplaats	kraamverblijfplaats	paarverblijfplaats	winterverblijfplaats
gewone dwergvleermuis	nee	nee	2-5 indiv./ ja ,1 locatie	nee	ja, 1 locatie	nee
ruige dwergvleermuis	nee	nee	nee	nee	nee	nee

Hieronder worden per soort de waargenomen functies beschreven. Waarnemingskaarten zijn opgenomen in Bijlage 1.

4.1 Gewone Dwergvleermuis

4.1.1 Foerageergebied

Tijdens de inventarisaties werden verspreid over het plangebied en in de aanliggende panden, 2-5 gewone dwergvleermuizen foeragerend waargenomen. Na korte tijd vertrokken de vleermuizen, waarschijnlijk naar foerageergebieden elders. Hieruit valt op te maken dat het plangebied geen essentieel foerageergebied is.

4.1.2 Vliegroutes

De aanwezige lijnvormige elementen werden niet als vliegroute gebruikt. Essentiële vliegroutes zijn dan ook niet aanwezig in het plangebied.

4.1.3 Vaste rust- en/of verblijfplaatsen

Zomerverblijfplaats

Tijdens het veldbezoek op 16 juli 2018 werd een zomerverblijfplaats aangetroffen aan de noordkant van het hoofdgebouw achter het boeibord. Hier zijn twee invliegende gewone dwergvleermuizen waargenomen (voor een foto van de specifieke invlieglocatie, zie Bijlage 2).

Paarverblijfplaats

Tijdens de paarperiode (augustus – september) werd een roepend mannetjes gewone dwergvleermuis waargenomen. Gewone dwergvleermuizen vliegen al roepend rond om vrouwtjes naar hun paarverblijfplaats te lokken. Doordat zij hierbij door hun hele territorium vliegen is het doorgaans lastig om

de exacte paarverblijfplaats te lokaliseren. Op basis van het waargenomen gedrag in het veld is de ligging van de paarverblijfplaats geïnterpreteerd op dezelfde locatie als de waargenomen zomerverblijfplaats. Aan de oostzijde van het plangebied is ook een roepend mannetje waargenomen. Deze is slechts 1 maal waargenomen en op basis van dit gedrag is geconcludeerd dat er geen paarverblijf aan deze zijde van het gebouw aanwezig is.

Winterverblijfplaats

Door de aanwezigheid van een paarverblijfplaats van gewone dwergvleermuizen in het gebouw is het mogelijk dat het gebouw ook gebruikt wordt als winterverblijfplaats door enkele gewone dwergvleermuizen. Dit kleine aantal overwinterende dieren zal waarschijnlijk met de invallende vorst weggaan naar een gebouw met een betere temperatuurbuffering.

Er is geen zwermgedrag waargenomen dat wijst op de aanwezigheid van een winterverblijfplaats van een groot aantal dieren, een zogenaamde massa-winterverblijfplaats.

4.2 Ruige dwergvleermuis

4.2.1 Foerageergebied

Tijdens de inventarisaties werd eenmaal een ruige dwergvleermuis waargenomen. Op grond van het beperkt aantal foeragerende dieren en de in ruime mate aanwezige alternatieve foerageermogelijkheden in de directe omgeving kan gesteld worden dat het plangebied geen essentieel foerageergebied voor ruige dwergvleermuis is.

4.2.2 Vliegroutes

De aanwezige lijnvormige elementen werden niet als vliegroute gebruikt. Essentiële vliegroutes voor ruige dwergvleermuis zijn dan ook niet aanwezig in het plangebied.

5. Ingreep

De initiatiefnemer is voornemens om in plangebied Hoff van Hollantlaan 7, Rosmalen her in te richten. Ingrepen die daartoe in het plangebied moeten plaatsvinden bestaan voornamelijk uit:

- slopen van gebouwen;
- kappen bomen (bomen die niet zonder kapvergunning gekapt mogen worden blijven behouden);
- verwijderen beplanting;
- bouwrijp maken van terrein;
- realiseren van nieuwbouw, bestaande uit zelfstandige appartementen voor ouderen met toegankelijke zorgvoorzieningen (zie Figuur 2a-b voor een impressie van de nieuwbouwplannen).

Figuur 2a en 2b. Voorlopige inrichtingsschetsen nieuwbouw. Bron: deltavormgroep

6. Toetsing aan de Wet natuurbescherming

6.1 Effectbepaling

In het plangebied is een verblijfplaats van 2-5 individuen gewone dwergvleermuis aanwezig, die gebruikt wordt als zomer- en paarverblijfplaats. Bij sloop van het pand verdwijnt deze verblijfplaats, waardoor er sprake is van een negatief effect. Er werden geen kraamverblijfplaatsen waargenomen.

Er is half augustus geen middernachtelijke zwermactiviteit waargenomen. Het is daarom niet aannemelijk dat de verblijfplaats in de winter wordt gebruikt. Nader onderzoek in de winterperiode is niet nodig.

Gedurende het onderzoek werden geen essentiële vliegroutes waargenomen. Ook is het plangebied geen essentieel foerageergebied voor vleermuizen. Negatieve effecten op deze functies zijn daarom niet aan de orde.

6.2 Toetsing Wet natuurbescherming

Lokale gunstige staat van instandhouding

De voorgenomen ingreep heeft een negatief effect op individuele gewone dwergvleermuis. Omdat het slechts om de aantasting van een enkele zomer- en paarverblijfplaats van een gewone dwergvleermuis gaat heeft de ingreep geen negatief effect op de gunstige staat van instandhouding van de lokale populatie van de soort.

Toch is het niet toegestaan de ingreep zonder aanvullende mitigerende maatregelen uit te voeren. Artikel 3.5 van de Wet natuurbescherming verbiedt namelijk onder andere het vernietigen van vaste rust- en/of verblijfplaatsen van vleermuizen en het doden en/of verwonden van vleermuizen. Voor het uitvoeren van de werkzaamheden moet daarom een mitigatieplan opgesteld worden waarin maatregelen worden beschreven om overtreding van de verbodsbepalingen van de Wet Natuurbescherming te voorkomen dan wel te verzachten. Tevens moet een ontheffing worden aangevraagd in het kader van de Wet natuurbescherming.

Verbodsbepalingen

Door de sloop van het pand verdwijnt een zomer- en paarverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis. Deze negatieve effecten leiden tot een overtreding van Artikel 3.5 van de Wet natuurbescherming. In Tabel 3 staat een beknopt overzicht van de onder artikel 3.5 vallende overtredingen.

Tabel 3 Resultaten van de toetsing per soort en functie.

Soort	Ingreep/activiteit	Artikel 3.5 lid 1 (doden)	Artikel 3.5 lid 2 (verstoren)	Artikel 3.5 lid 4 (beschadigen/ vernielen verblijfplaats)
Gewone dwergvleermuis	Sloop van het pand.	ja	ja	ja

7. Conclusies en aanbevelingen

7.1 Conclusies

Algemeen

- Het onderzoek heeft deels plaatsgevonden volgens het Vleermuisprotocol 2017. Ondanks het missen van een avondronde in de kraamperiode is er een goed beeld verkregen van de vleermuisactiviteiten binnen het plangebied, zodat gesteld kan worden dat het plangebied afdoende is geïnventariseerd.

Resultaten

- In het plangebied is een verblijfplaats aanwezig die wordt gebruikt als zomer- en paarverblijfplaats voor 2-5 (maximaal 10 individuen) gewone dwergvleermuizen.
- In het plangebied zijn geen kraamverblijfplaatsen aanwezig.
- Er zijn geen aanwijzingen voor een winterverblijfplaats voor grotere aantallen dieren, nader onderzoek in de winterperiode is niet nodig.
- Het plangebied is geen essentieel foerageergebied voor vleermuizen.
- In het plangebied zijn geen essentiële vliegroutes aanwezig.

Effecten

- Bij de sloop van het pand gaat een zomer- en paarverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis verloren.

Toetsing

- Met het uitvoeren van de werkzaamheden worden lid 1, 2 en 4 van artikel 3.5 van de Wet natuurbescherming overtreden.

7.2 Aanbevelingen

- Voor het uitvoeren van de werkzaamheden moet een mitigatieplan voor de gewone dwergvleermuis opgesteld worden waarmee overtreding van de Wet natuurbescherming zoveel mogelijk voorkomen kan worden.
- Voor het uitvoeren van de werkzaamheden is een ontheffing van de Wet natuurbescherming nodig.

8. Bronnen

8.1 Literatuur

Barataut, M., 2015. Acoustic Ecology of European Bats. Species Identification, Study of their Habitats and Foraging Behaviour. Biotope, Mèze. Muséum national d'Histoire naturelle, Paris [Inventaires et biodiversité series].

Broekhuizen, S., K. Spoelstra, J.B.M. Thissen, K.J. Canters, J.C. Buys, 2016. Atlas van de Nederlandse zoogdieren. KNNV Uitgeverij, Zeist.

Diedenhoven, M. van, 2018. Ecologische quickscan Hoff van Hollantlaan 7 Rosmalen. Hoff van Hollantlaan 7, Rosmalen

Dietz, C., O. von Helversen & D. Nill, 2011. Vleermuizen. Alle soorten van Europa en Noord-West Afrika. Tirion Natuur.

Middleton, N., A. Froud & K. French. (2014) Social Calls of the Bats of Britain and Ireland. Pelagic Publishing, Exeter.

Ministerie van EL&I, 2010. Buiten aan het Werk. Houd tijdig rekening met beschermde planten en dieren! Brochure. [<http://www.rijksoverheid.nl/documenten-en-publicaties/brochures/2010/03/01/buiten-aan-het-werk-houd-tijdig-rekening-met-beschermde-dieren-en-planten.html>] (23-12-2018)].

Pfalzer, G., 2002. Inter- und intraspezifische Variabilität der Soziallaute. Fachbereich Biologie der Universität Kaiserslautern.

Sachteleben, J. & O. von Helversen, 2006. Songflight behaviour and mating system of the pipistrelle bat (*Pipistrellus pipistrellus*) in an urban habitat. In: Acta Chiropterologica 8(2): 391-401.

BIJ12, 2017. Kennisdocument Gewone dwergvleermuis *Pipistrellus pipistrellus*. Versie 1.0. BIJ12, Utrecht.

BIJ12, 2017. Kennisdocument Ruige dwergvleermuis *Pipistrellus nathusii*. Versie 1.0. BIJ12, Utrecht.

Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus, Zoogdiervereniging, 2017. Vleermuisprotocol 2017, maart 2017. [<http://www.netwerkgroenebureaus.nl/werken-aan-kwaliteit/vleermuisprotocol>]. (23-12-2018)].

8.2 Websites

www.bij12.nl/onderwerpen/natuur-en-landschap/kennisdocumenten-soorten-ontheffingen-wet-natuurbescherming/

www.batecho.eu

www.telmee.nl

www.vleermuis.net

www.waarneming.nl

www.zoogdieratlas.nl

www.zoogdiervereniging.nl

<http://wetten.overheid.nl/BWBR0037552/2017-03-01>

Bijlage 1. Waarnemingskaart

Vleermuiswaarnemingen

Hoff van Hollantlaan 7 Rosmalen

- Gewone dwergvleermuis
- Foeragerend
- ♂ Roepend
- ⌂ Zomerverblijfplaats in gebouw
- 🏠 Paarverblijfplaats in gebouw
- Ruige dwergvleermuis
- Foeragerend
- ▭ Plangebieden

De symbolen voor roepende en foeragerende dieren betreffen waarnemingen van waargenomen gedrag door de betreffende soorten en zijn niet indicatief voor het aantal dieren.

Opdrachtgever: PicWers Consult BV
 Projectnummer: 18431
 Datum: 30.10.2018

Regelink
 Ecologie & Landschap

0 8 16 24 32 m

Bijlage 2. Impressie plangebied

Figuur 3. Invlieglocatie onder het boeibord, aangegeven met rood.

Bijlage 3. Wet- en regelgeving

Wet natuurbescherming

Algemeen

Op 1 januari 2017 is de Wet natuurbescherming in werking getreden. Deze wet is de Nederlandse implementatie van de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn, aangevuld met nationale bepalingen. De Wet natuurbescherming vervangt de Natuurbeschermingswet 1998, de Flora- en faunawet en de Boswet. De Wet natuurbescherming kent drie pijlers, namelijk:

- bescherming van Natura 2000-gebieden,
- bescherming van soorten,
- bescherming van houtopstanden.

Daarnaast is er een belangrijke plaats ingeruimd voor de zorgplicht (artikel 1.11). Vanuit deze zorgplicht moeten handelingen achterwege blijven waarvan men kan vermoeden zij nadelige gevolgen kunnen hebben voor beschermde gebieden of soorten.

In dit hoofdstuk volgt een eenvoudige weergave van de essentie van de Wet natuurbescherming, voor zover deze betrekking heeft op ruimtelijke ontwikkelingen en festiviteiten. Verbodsartikelen worden voor de leesbaarheid vereenvoudigd weergegeven. Raadpleeg voor de exacte formulering de wetstekst (<https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2016-34.html>).

Bescherming Natura 2000-gebieden

Vanuit de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn hebben de lidstaten de verplichting om speciale beschermingszones aan te wijzen. Deze speciale beschermingszones heten Natura 2000-gebieden. Elk Natura 2000-gebied heeft instandhoudingsdoelstellingen ten aanzien van:

- leefgebieden voor vogelsoorten, voor zover nodig voor de uitvoering van de Vogelrichtlijn, en/of
- natuurlijke habitats en de habitats van soorten, voor zover nodig voor de uitvoering van de Habitatrichtlijn.

Verboden (volgens artikel 2.7, lid 2) is elke activiteit (in de wet: project of handeling) zowel binnen als buiten een Natura 2000-gebied die, gelet op de instandhoudingsdoelstellingen:

- de kwaliteit van de natuurlijke habitats of de habitats van soorten in dat gebied kan verslechteren of,
- een significant versturend effect kan hebben op de soorten waarvoor dat gebied is aangewezen.

De activiteit kan alleen doorgang vinden als Gedeputeerde Staten van de provincie waarin de activiteit plaatsvindt een vergunning verlenen. Voor diverse werkzaamheden in nationaal belang (zoals werkzaamheden rond de hoofdspoorwegen) is de minister van Economische Zaken bevoegd gezag.

Bescherming van soorten

De Wet natuurbescherming kent drie beschermingsregimes:

- beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn,
- beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn,
- beschermingsregime andere soorten.

Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn

Onder het beschermingsregime Vogelrichtlijn vallen alle van nature in Nederland in het wild levende vogels. Op basis van artikel 3.1 is het verboden om:

1. opzettelijk vogels te doden of te vangen;
2. opzettelijk vogelnesten, -rustplaatsen en -eieren te vernielen of te beschadigen of vogelnesten weg te nemen;
3. eieren van vogels te rapen en deze onder zich te hebben;
4. opzettelijk vogels te storen.

Het verbod om vogels opzettelijk te storen geldt niet wanneer dit niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de betreffende soort. Bij werkzaamheden in het broedseizoen kan het verlaten van nesten als gevolg van verstoring leiden tot het indirect doden van dieren of het aantasten van de functionaliteit van nesten en dus tot een overtreding van artikel 3.1, lid 1 en 2.

De vogelsoorten die jaar op jaar gebruik maken van hetzelfde nest zijn verdeeld over vier categorieën waarvan de nesten een jaarronde bescherming genieten. Ook is er een vijfde categorie van vogels waarvan een inventarisatie van de nesten gewenst kan zijn.

Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn

Onder het beschermingsregime Habitatrichtlijn vallen alle dieren uit:

- de Habitatrichtlijn, bijlage IV, onderdeel a,
- het Verdrag van Bern, bijlage II,
- het Verdrag van Bonn, bijlage I,

en alle planten uit:

- de Habitatrichtlijn, bijlage IV, onderdeel b,
- het Verdrag van Bern, bijlage I.

Volgens artikel 3.5 is het verboden om, voor zover het soorten betreft uit bovenstaande bijlagen:

1. opzettelijk dieren te doden of te vangen;
2. opzettelijk dieren te verstoren;
3. opzettelijk eieren van dieren te vernielen of te rapen;

4. voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen;
5. opzettelijk planten in hun natuurlijke verspreidingsgebied te plukken, te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.

In de genoemde bijlagen van de verdragen van Bern en Bonn staan ook diverse vogelsoorten genoemd. Dit betekent dat voor deze soorten het (ver)storen ook verboden is wanneer dit geen effect heeft op de instandhouding van de betreffende soort.

Beschermingsregime andere soorten

Onder het 'beschermingsregime andere soorten' vallen een aantal soorten waarvoor er geen Europese verplichting ligt tot bescherming. Nederland geeft zo uitvoering aan de algemene verplichting van het Biodiversiteitsverdrag om de staat van instandhouding van dier- en plantensoorten te beschermen.

Volgens artikel 3.10. is het verboden om, voor zover het soorten uit deze lijst betreft:

1. opzettelijk dieren te doden of te vangen;
2. voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen;
3. opzettelijk planten in hun natuurlijke verspreidingsgebied te plukken, te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.

Onder dit beschermingsregime vallen ook een groot aantal zeer algemene zoogdieren en amfibieën. Een groot deel van deze algemene soorten zijn door de provincies en het ministerie van EZ voor ruimtelijke ontwikkelingen vrijgesteld van de Wet natuurbescherming.

Ontheffing en vrijstellingen

Ontheffingen worden verleend door de Minister van Economische zaken of Gedeputeerde Staten, en geven een initiatiefnemer de mogelijkheid om onder voorwaarden de wet te overtreden. Vrijstellingen worden gegeven door de Minister van Economische zaken of Provinciale Staten en beschrijven handelingen en situaties waarin de wet niet van toepassing is.

Ontheffing voor het overtreden van de verbodsbepalingen of het verkrijgen van een vrijstelling kan alleen wanneer er:

- geen andere bevredigende oplossing bestaat;
- geen negatief effect is op de staat van instandhouding van de soort;
- en er voldaan is aan de in de wet genoemde belangen (artikel 3.3, lid 4b, artikel 3.8, lid 5b en artikel 3.10, lid 2).

Voor het beschermingsregime overige soorten is het voldoende als er voldaan wordt aan een in de wet genoemd belang.

Bescherming van houtopstanden

Een houtopstand beslaat een oppervlakte van 10 are of meer, of bestaat uit een rijbeplanting van meer dan twintig bomen, gerekend over het totaal aantal rijen.

Volgens artikel 4.2 vallen buiten de bescherming houtopstanden:

- houtopstanden binnen door de gemeenteraad vastgestelde grenzen van de bebouwde kom houtopstanden;
- houtopstanden op erven of in tuinen en fruitbomen en windschermen om boomgaarden;
- naaldbomen bedoeld als kerstbomen en niet ouder dan twintig jaar en kweekgoed;
- uit populieren of wilgen bestaande wegbepantingen, bepantingen langs waterwegen en eenrijige bepantingen langs landbouwgronden;
- het dunnen van een houtopstand;
- uit populieren, wilgen, essen of elzen bestaande bepantingen die zijn bedoeld voor de productie van houtige biomassa en die:
 - ten minste eens per tien jaar worden geoogst;
 - bestaan uit minstens tienduizend stoven per hectare per bepantingseenheid bestaande uit een aaneengesloten bepanting die niet wordt doorsneden door onbeplante stroken breder dan twee meter;
 - zijn aangelegd na 1 januari 2013.

Volgens artikel 4.2 is het verboden een houtopstand geheel of gedeeltelijk te vellen zonder daar melding van te doen bij Gedeputeerde Staten. Dit geldt niet voor het periodiek vellen van vriend- of hakhout. Binnen drie jaar moet het gevelde deel weer zijn herplant.

Vrijstellingen gelden er wanneer het vellen gebeurt middels een goedgekeurde gedragscode of de werkzaamheden voortvloeien uit instandhoudingsdoelstellingen voor Natura 2000-gebieden of nodig zijn voor aanleg en het onderhoud van brandgangen op natuurterreinen.

Natuurnetwerk Nederland

Het Natuurnetwerk Nederland (NNN; voorheen Ecologische Hoofdstructuur (EHS)) bestaat uit planologisch beschermde gebieden die zijn aangewezen om ecologische verbindingen te realiseren tussen belangrijke natuurgebieden. Deze natuurgebieden en de verbindingen daartussen vormen samen een ecologisch netwerk. De wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN mogen niet door een ingreep worden aangetast. Alle (mogelijke) effecten van een voorgenomen ingreep moeten daarop dan ook worden getoetst. De provincie waarbinnen het plangebied valt geeft invulling aan het NNN en is daartoe het bevoegd gezag. Voor meer informatie over het NNN en het toetsingskader zie <http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/natuur-en-biodiversiteit/natuurnetwerk-nederland>.

Wet dieren

De Wet natuurbescherming kent geen verbod op het verwonden van dieren. Dit is namelijk al verboden in de Wet dieren. Volgens artikel 2.1 van de Wet dieren, eerste lid, is het namelijk verboden om:

- zonder redelijk doel of met overschrijding van hetgeen ter bereiking van zodanig doel toelaatbaar is, bij een dier pijn of letsel te veroorzaken dan wel de gezondheid of het welzijn van het dier te benadelen.

De Wet dieren kent een ontheffingsmogelijkheid, maar alleen als het belang van het welzijn van dieren zich er niet tegen verzet. Een ontheffing is niet nodig wanneer vaststaat dat het mogelijk verwonden van dieren een 'redelijk doel' dient, of 'noodzakelijk' is. In deze rapportage wordt niet getoetst aan de Wet dieren.